

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/51/2014
Identifikačné číslo spisu:	1312010464
Dátum vydania rozhodnutia:	27.08.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1312010464.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného A. B. pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona (ďalej len Tr. zák.) prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 27. augusta 2014 v Bratislave dovolanie obvineného A. B. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 5. júna 2014, sp. zn. 2 To 54/2014 a rozhodol

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie obvineného A. B. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava III z 13. marca 2014, sp. zn. 3 T 115/2012, bol obvinený A. B. uznaný za vinného zo zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

od presne nezisteného času do 15. januára 2012 v Q., v ubytovni na P. F.. XX osobu mladšiu ako 15 rokov maloletú D. Z., nar. XX. J. XXXX, sexuálne zneužíval a to tým spôsobom, že ju donútil k orálnemu sexu, pričom sa ho maloletá snažila odtlačiť rukami, po tom, čo ju vyzliekol, rozťahal jej nohy a snažil sa s ňou vykonať súlož.

Okresný súd Bratislava III (ďalej len okresný súd) za to obvineného A. B. odsúdil podľa § 201 ods. 2 Tr. zák., § 37 písm. m/ Tr. zák., § 42 ods. 1 Tr. zák. k súhrnnému trestu odňatia slobody v trvaní 13 (trinásť) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. ho pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň zrušil výrok o treste uložený obvinenému A. B. rozsudkom Okresného súdu Bratislava III v konaní 3 T 48/2012 z 31. mája 2012, v ten deň aj právoplatný, ako aj všetky rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom ku zmene, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie obvinený A. B. jednak sám, ale aj prostredníctvom svojho obhajcu. V odvolaní okrem iného namietal aj nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku. V tomto smere videl pochybenie súdu prvého stupňa v tom, že skutok posúdil aj podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty,

konkrétne podľa ustanovenia § 201 ods. 2 písm. b/ Tr. zák., ktorý trestá spáchanie skutku na chránenej osobe, pričom súd prvého stupňa za chránenú osobu považoval podľa § 127 ods. 1, § 139 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. dieťa. Podľa názoru obvineného Ľubomíra Kováča nemožno spáchanie skutku na dieťati považovať v jeho prípade za okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby, nakoľko ide o zákonný znak základnej skutkovej podstaty zločinu sexuálneho zneužívania podľa ustanovenia § 201 ods. 1 Tr. zák. Súd prvého stupňa uvedené neakceptoval, čím porušil zásadu ne bis in idem.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len krajský súd) rozsudkom z 5. júna 2014, sp. zn. 2 To 54/2014, podľa § 321 ods. 1 písm. e/ Trestného poriadku (ďalej len Tr. por.) zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. uložil obvinenému A. B. podľa § 201 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 37 písm. m/, § 41 ods. 2 Tr. zák. v znení nálezu Ústavného súdu č. 428/2012 z 21. decembra 2012, § 42 ods. 1 Tr. zák. súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 10 (desať) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. súd obvineného A. B. pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia. Zároveň podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. zrušil výrok o treste uložený mu rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 3 T 48/2012 z 31. mája 2012, právoplatný 31. mája 2012, ako aj ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Odvolací súd sa v dôvodoch svojho rozhodnutia okrem iného vyrovnal i s odvolacou námietkou obvineného A. B. týkajúcou sa právnej kvalifikácie skutku konštatujúc, že „v danom prípade súd prvého stupňa postupoval správne, lebo okrem toho, že v osobe maloletej D. Z. išlo o osobu mladšiu ako 15 rokov, teda o dieťa, išlo aj o osobu, ktorá žila v spoločnej domácnosti s obvineným A. B., ktorý sa o ňu spolu s jej matkou staral, keďže v tom čase spolu žili a teda bolo potrebné postupovať v zmysle § 201 ods. 2 písm. b/ Tr. zák.“

Okresnému súdu bolo 28. júla 2014 doručené dovolanie obvineného A. B., ktoré podal prostredníctvom splnomocneného obhajcu Mgr. Mareka Paru. Dovolanie obvineného smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ako aj proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Obvinený A. B. v dovolaní uplatnil dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Argumentoval v podstate rovnako ako v odvolaní tým, že v skutkovej vete výroku o vine rozsudku súdu prvého stupňa absentuje vymedzenie kvalifikačného znaku, ktorý by umožňoval súdený skutok právne posúdiť aj podľa ustanovenia § 201 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. Predmetné zákonné ustanovenie totiž predpokladá spáchanie skutku na chránenej osobe. Obvinený v texte citoval ustanovenie § 139 ods. 1 ako aj § 127 ods. 1 Tr. zák. a zdôraznil, že ustanovenie § 201 ods. 1 Tr. zák. už v základnej skutkovej podstate penalizuje sexuálne zneužitie osoby mladšej ako 15 rokov. Ďalej uviedol, že v zmysle skutkovej vety výroku o vine rozsudku súdu prvého stupňa bol odsúdený za to, že sexuálne zneužil maloletú osobu (dieťa), čo ale podľa jeho názoru ešte nezakladá možnosť (bez pristúpenia ďalšieho znaku vyjadreného v ustanovení § 139 ods. 1 písm. b/ až i/ Tr. zák.) právne posúdiť jeho konanie aj podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty § 201 ods. 2 písm. b/ Tr. zák., ako to urobili súdy oboch stupňov. Pokiaľ v skutkovej vete rozsudku nie je okrem veku osoby, teda formálneho znaku zakladajúceho možnosť pre právne posúdenie podľa ustanovenia § 201 ods. 1 Tr. zák., uvedený žiaden ďalší znak charakterizujúci postavenie tejto osoby ako chránenej podľa § 139 ods. 1 písm. b/ až i/ Tr. zák., ako je tomu v tomto prípade, nie je možné skutok právne posúdiť aj podľa ustanovenia § 201 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. Obvinený A. B. zastáva názor, že pokiaľ oba súdy posúdili tento skutok aj podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty, nepostupovali správne, lebo použili jeden a ten istý skutkový znak (spáchanie skutku na dieťati) dvakrát, čo je v rozpore so zásadou ne bis in idem.

Na základe uvedených skutočností obvinený A. B. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 5. júna 2014, sp. zn. 2 To 54/2014 ako i rozsudkom Okresného súdu Bratislava III z 13. marca 2014, sp. zn. 3 T 115/2012 bol porušený zákon v jeho neprospech a súčasne aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. oba rozsudky zrušil a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal súdu prvého stupňa, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Súd prvého stupňa v zmysle § 376 Tr. por. zaslal rovnopis dovolania na vyjadrenie Okresnej prokuratúry v Bratislave III ako aj kolíznemu opatrovníkovi mal. D. Z. Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave III. Žiadna zo strán sa k dovolaniu obvineného A. B. nevyjadrila.

Spisový materiál spolu s dovolaním obvineného bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky riadne predložený na rozhodnutie 22. augusta 2014.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal dovolanie obvineného A. B. a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/ Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), prostredníctvom splnomocneného obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.). Zároveň ale zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na verejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež dovolací súd) úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak z ust. § 385 ods. 1 Tr. por. expreis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Obvinený A. B. v dovolaní uplatnil iba dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávného ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin, alebo že skutok nie je trestným činom.

Spomenutý dovolací dôvod naplňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávného ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávného ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) a pod., i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je potrebné ďalej uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Dovolacie námietky, ktoré sa týkajú skutkových zistení a hodnotenia dôkazov, stoja teda jednoznačne mimo rámec dovolacieho dôvodu o nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku.

Obvinený A. B. v dovolaní namietal nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku opísaného v skutkovej vete výroku rozsudku ako zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák., pretože podľa jeho názoru nebol naplnený znak „spáchanie činu na chránenej osobe“. Ide o námietku, ktorá z obsahového hľadiska napĺňa obvineným A. B. uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Vo všeobecnej rovine je potrebné k trestnému činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Tr. zák. uviesť, že uvedeného činu sa dopustí ten, kto vykoná súlož s osobou mladšou ako pätnásť rokov alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije. Za to sa páchatel potrestá odňatím slobody na tri roky až desať rokov. Podľa § 201 ods. 2 Tr. zák. odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a/ závažnejším spôsobom konania, b/ na chránenej osobe alebo c/ z osobitného motívu.

Objektom tohto trestného činu je mravný a telesný vývoj osôb mladších ako pätnásť rokov, bez ohľadu na ich pohlavie a pohlavnú zrelosť. Tieto osoby sú chránené aj vtedy, ak už v minulosti pohlavné styky mali, či boli iniciátormi sexuálneho zneužívania. Určujúce nie je ani to, či k sexuálnemu zneužitiu došlo na základe citového vzťahu a či súhlasu zneužitej osoby. Od objektu trestného činu je ale treba dôsledne odlišovať pojem hmotný predmet útoku. Pod týmto pojmom rozumieme osoby alebo veci, na ktoré páchatel priamo pôsobí, čím zasahuje objekt trestného činu. Kým objekt trestného činu je nevyhnutným - obligatórnym znakom - skutkovej podstaty každého trestného činu, bez naplnenia ktorého nejde o trestný čin, tak hmotný predmet útoku predstavuje len fakultatívny (nepovinný) znak skutkovej podstaty. Ak sa ale hmotný predmet útoku vyskytuje priamo v zákonomnom znení určitej skutkovej podstaty trestného činu, potom sa tento znak stáva pre túto skutkovú podstatu znakom obligatórnym.

Z hľadiska objektívnej stránky Trestný zákon uvádza ako sexuálne zneužívanie súlož alebo iný spôsob sexuálneho zneužitia. Pre dokonanie trestného činu nie je určujúce, či došlo k pohlavnému ukojeniu. Za iný spôsob sexuálneho zneužitia nemožno považovať jednorazové letmé dotyky cez odev. Podľa staršej judikatúry sa za iný spôsob sexuálneho zneužitia považujú len intenzívnejšie zásahy do pohlavnej sféry poškodených, ako napr. ohmatávanie prsníkov alebo pohlavných orgánov, bozkávanie prirodzenia a pod., ktoré smerovali k sexuálnemu vzrušeniu páchatel'a. Naplnenie uvedeného zákonného znaku spočíva nielen v aktívnej činnosti páchatel'a, ale i pri aktívnom konaní poškodenej osoby (napr. ohmatávanie páchatel'ovho pohlavného údu). Za iný spôsob sexuálneho zneužitia by v kontexte existencie novšieho trestného činu - sexuálneho násillia - mali byť považované všetky iné sexuálne

praktiky alebo aktivity zamerané na uspokojenie sexuálnych potrieb a zasahujúce do telesnej integrity obete okrem súložie, teda napr. orálny styk, análny styk alebo iné sexuálne praktiky ako sadomasochistické, príp. aktivity smerujúce na donútenie obete k masturbácii a pod.

Subjekt je všeobecný, páchatelom môže byť ktorákoľvek trestne zodpovedná osoba. Všeobecne trestná zodpovednosť vzniká dovŕšením štrnásteho roku veku. V zmysle ustanovenia § 22 ods. 2 Tr. zák. v prípade trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 Tr. zák. je to až dovŕšením pätnásteho roku veku. Ak je trestný čin sexuálneho zneužívania spáchaný vykonaním súložie, páchatel musí byť osoba opačného pohlavia ako osoba zneužitá. V prípade iného spôsobu sexuálneho zneužitia páchatel a osoba poškodená môžu byť aj rovnakého pohlavia.

Z hľadiska subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin. Úmysel sa musí vzťahovať aj na to, že predmetom útoku musí byť osoba mladšia ako pätnásť rokov, pričom postačuje aj úmysel eventuálny.

Ustanovenie § 201 ods. 2 Tr. zák. je kvalifikovanou skutkovou podstatou k § 201 ods. 1 Tr. zák. Jedna z okolností, ktorá podľa tohto ustanovenia podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, je spáchanie činu na chránenej osobe.

Legálna definícia pojmu chránená osoba je obsiahnutá v ust. § 139 ods. 1 Tr. zák., podľa ktorého chránenou osobou sa rozumie,

- a/ dieťa,
- b/ tehotná žena,
- c/ blízka osoba,
- d/ odkázaná osoba,
- e/ osoba vyššieho veku,
- f/ chorá osoba,
- g/ osoba poživajúca ochranu podľa medzinárodného práva,
- h/ verejný činiteľ alebo osoba, ktorá plní svoje povinnosti uložené na základe zákona, alebo
- i/ svedok, znalec, tlmočník alebo prekladateľ.

Podľa § 139 ods. 2 Tr. zák. ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby.

Podľa § 127 ods. 1 Tr. zák., dieťaťom sa rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pre naplnenie kvalifikačného znaku „spáchanie činu na chránenej osobe“ sa vyžaduje, aby trestný čin bol spáchaný na osobe, ktorá má aspoň jeden status uvedený v písm. a/ až i/ ustanovenia § 139 ods. 1 Tr. zák. a zároveň, aby bol čin spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom tejto chránenej osoby.

Súvislosť medzi trestným činom a postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby je potrebné skúmať v každom jednom prípade. Tu je potrebné, aby bol vek (postavenie, stav) osoby v určitej vecnej súvislosti a zároveň aj motivačným faktorom, ktorý založil alebo podporil vôľovú zložku - rozhodnutie páchatel'a smerujúce k spáchaniu trestného činu (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2013, sp. zn. 2 Tdo 65/2013).

Opakovane sa pritom vyskytujú situácie, kedy jedna osoba vystupuje zároveň vo viacerých statusoch chránenej osoby. Tu však treba mať na pamäti ustanovenie § 38 ods. 1 Tr. zák., podľa ktorého na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, priťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

Z pohľadu posudzovaného prípadu je dôležité uviesť, že trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201

Tr. zák. je v zmysle výkladového pravidla obsiahnutého v ustanovení § 127 ods. 1 Tr. zák. vždy spáchaný na dieťati, lebo hmotným predmetom útoku je tu vždy osoba mladšia ako pätnásť rokov.

Ustanovenie § 38 ods. 1 Tr. zák. zabraňuje súdu dvakrát (teda aj ako kvalifikačný znak - pozn. súdu) pričítať páchateľovi tú okolnosť, že čin spáchal na osobe mladšej ako pätnásť rokov, teda dieťati, lebo táto okolnosť už tvorí obligatórny znak základnej skutkovej podstaty trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 Tr. zák. Inak povedané, za naplnenie zákonného znaku skutkovej podstaty môže byť páchateľ potrestaný iba raz. Ide o hmotnoprávne vyjadrenie procesnej zásady zákazu dvojitého pričítania (ne bis in idem).

Možno preto uzavrieť, že pri trestnom čine sexuálneho zneužívania podľa ustanovenia § 201 Tr. zák. neprichádza do úvahy právna kvalifikácia konania páchateľa v zmysle ustanovenia § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. v spojení s ustanovením § 139 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní túto skutočnosť vo vzťahu k právnomu posúdeniu veci súdom prvého stupňa namietal, je zrejmé, že tak činil dôvodne.

Zo spisového materiálu vyplýva, že totožnú námietku týkajúcu sa nesprávnej právnej kvalifikácie skutku uplatnil obvinený A. B. už v odvolaní. Odvolací súd považoval právnu kvalifikáciu skutku za správnu dôvodiac tým, že okrem toho, že u maloletej D. Z. išlo o dieťa, išlo aj o osobu, ktorá žila v spoločnej domácnosti s obvineným A. B., ktorý sa o ňu spolu s jej matkou staral, keďže v tom čase spolu žili a teda bolo potrebné postupovať v zmysle § 201 ods. 2 písm. b/ Tr. zák.

Ako už bolo vyššie v texte uvedené, v praxi sa vyskytujú prípady, kedy jedna osoba vystupuje zároveň vo viacerých statusoch chránenej osoby podľa ustanovenia § 139 Tr. zák. A práve o takú situáciu išlo aj v posudzovanom prípade, na čo správne poukázal už odvolací súd.

Konkrétne bolo treba venovať pozornosť súvislostiam medzi trestným činom a postavením maloletej D. Z. vzhľadom k osobe obvineného A. B.

Podľa § 127 ods. 9 Tr. zák., odkázanou osobou sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorá svojou výživou, výchovou, hmotným alebo iným zaopatrením alebo starostlivosťou je odkázaná na páchateľa. Odkázaná osoba má v zmysle ustanovenia § 139 ods. 1 písm. d/ Tr. zák. status chránenej osoby.

Z hľadiska praktickej aplikácie ustanovenia § 127 ods. 9 Tr. zák. stačí, ak stav odkázanosti vznikne čo len z dôvodu výživy, alebo čo len z dôvodu starostlivosti, alebo čo len z dôvodu zaopatrovania, alebo čo len z dôvodu výchovy. Pritom nie je podstatné to, či vzťah odkázanosti vznikol priamo zo zákona (napr. vyživovacia povinnosť rodičov voči deťom) alebo zo súdneho, či správneho rozhodnutia (napr. súdne rozhodnutie o náhradnej pestúnskej starostlivosti o dieťa, osvojenie), alebo zo zmluvy (napr. matka zverí svoju dcéru opatrovateľke), či z faktického úkonu (napr. matka zverí dieťa susedovi, aby ho postrážil, kým ona bude nakupovať).

Výživa, starostlivosť, zaopatrenie a výchova zahŕňajú súhrn práv a povinností iného vo vzťahu k odkázanej osobe, tiež zodpovednosť za takúto osobu, a tým aj vzťah podriadenosti i nadriadenosti. Deti, zvlášť malé deti, sa spravidla najviac dokážu naviazať na osoby, ktoré sa im priamo venujú a fakticky ich vychovávajú, preto je zneužitie stavu odkázanosti vzniknutej na základe faktickej výchovy jeden z najľahších spôsobov zneužitia odkázanosti dieťaťa. Práve z tohto dôvodu tento spôsob sexuálneho zneužívania zákonodarca považoval za závažnejšiu formu tejto trestnej činnosti, čo našlo svoj odraz v prísnejšom trestnoprávnom postihu zaň.

Z hľadiska skúmania postavenia maloletej D. Z. vo vzťahu k obvinenému A. B. sú relevantné závery znalkyne Mgr. Olgy Tomišovej, ktorá u maloletej D. Z. zistila, že sa jednalo o dieťa emočne deprimované. To sú deti, ktorým sa nedostáva dostatok lásky, pozornosti, ktoré nemajú vrúcny vzťah k rodičom. U takýchto detí je prejavom emočnej deprivácie sociálna hyperaktivita, to znamená, že dieťa ľahko nadväzuje kontakty s dospelými ľuďmi, púta na seba pozornosť, čo sa z psychologického

hľadiska mohlo prejavíť vo vzťahu k obvinenému A. B. tým, že maloletá D. Z. vyhľadávala jeho pozornosť.

Na tieto závery znalkyne nadväzujú skutkové zistenia súdov, z ktorých vyplynulo, že obvinený A. B. maloletú D. Z. poznal už dlhšie, keďže táto bývala spolu s rodičmi v rovnakej ubytovni v byte o poschodie nižšie. Ďalej bolo zistené, že do bytu obvineného A. B. chodila maloletá D. Z. pravidelne spolu so súrodencami, aby sa tam hrávala s deťmi obvineného i so samotným obvineným A. B.. V tomto režime fungovali vzťahy ešte predtým, ako obvinený A. Kováč nadviazal intímnu známosť s matkou maloletej D. Z. Od tohto momentu sa zintenzívnili aj vzájomné vzťahy obvineného A. B. k maloletej D. Z., minimálne v tom smere, že s ňou trávil viac času, staral sa o ňu a venoval sa jej v čase, keď sa jej nevenovali jej rodičia.

Sám obvinený A. B. v podaní adresovanom odvolaciemu súdu (v spise na č. I. 565 a nasl.) uvádzal, že si ho maloletá D. Z. obľúbila, lebo „sa jej venoval ako svojim vlastným deťom, umožňoval jej veľa vecí, či už hrať sa na počítači, pozerat' rozprávky na DVD, ale aj hrať sa s jeho deťmi a tiež využívať všetky veci v jeho byte“. Obvinený v tomto smere skonštatoval, že si na jeho osobu maloletá D. Z. „zvykla ako na otca“.

Maloletá D. Z. teda nebola vo vzťahu k obvinenému A. B. cudzou (neznámou) osobou. Naopak, zo skutkových zistení súdov evidentne vyplýva, že maloletá D. Z. mala k obvinenému A. B. veľmi blízky vzťah prameniacy z toho, že sa jej obvinený A. B. venoval, staral sa o ňu, fakticky ju i vychovával a ona sa mu v tomto smere podriaďovala. Práve v tom spočíval u maloletej D. Z. prvok odkázanosti v zmysle ustanovenia § 127 ods. 9 Tr. zák., ktorý obvinený A. B. zneužil vo svoj prospech. Na tomto mieste treba zdôrazniť, že maloletá D. Z. mala v čase spáchania skutku iba šesť rokov, išlo teda o dievčatko útleho veku, ľahko manipulovateľné a ovládateľné dospelou osobou, ktoré obvinenému A. B. na základe vybudovaného vzťahu dôverovalo a hoci nechápalo podstatu (zmysel) jeho sexuálnych aktivít a nevedelo sa im brániť, tak z dôvodu odkázanosti sa im dobrovoľne podriadilo.

Dovolací súd preto nemá žiadne pochybnosti v tom smere, že sexuálne zneužitá maloletá D. Z. bola vo vzťahu k obvinenému A. B. osobou odkázanou a v zmysle ustanovenia § 139 ods. 1 písm. d/ Tr. zák. teda aj chránenou, čím bol v posudzovanom prípade naplnený kvalifikačný znak uvedený v ustanovení § 201 ods. 2 písm. b/ Tr. zák.

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por., dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

Vychádzajúc z týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v trestnej veci obvineného A. B. dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. nebol daný, preto v zmysle ustanovenia § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Toto uznesenie bolo prijaté jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.